Lausunto Suomen kannasta Euroopan makrovakausvälineiden kehittämiseen

Antti Ripatti

Taloustieteen professori
Helsingin yliopisto ja Helsinki GSE

Eduskunnan talousvaliokunta 10.3.2022

Muistio Suomen kannasta

1. Makrovakausvälineiden joustavuuden lisäys.
2. Pankkien oman pääoman laatuun liittyvät kysymykset ja yhteistyö kriisinratkaisuviranomaisten kanssa.
3. Pankkien pääomavaatimusten symmetrisyys: sekä kiristäminen että keventäminen.
4. Mikro- ja makrovakaussääntelyn rajanvedot; luottoriskimallien mahdollinen sisäänrakennettu myötäsyklisyys.
5. Makrovakaussääntelyn ulottaminen varjopankkitoimintaan.
6. Valtiolainojen vakavaraisuuskohtelun uudistaminen.
7. Välineiden harmonisointi säilyttäen kansallinen liikkumavara.
8. (Luottojen) kysyntäpohjaisten välineiden harmonisointi, vaikka Suomi ei näe välitöntä tarvetta sellaisten välineiden käyttöönottamiseksi.

Makrovakauspolitiikan välineistä

Suomen kannan mukaisesti välineet kohdistuvat pääosin pankkeihin

- Kiinteät lisäpääomavaatimukset, kansallisesti ja kansainvälisesti merkittäville pankeille asetettavat lisäpääomavaatimukset, vastasykliset pääomavaatimukset, ...

Luotonhakijaan kohdistuvia välineitä

- *Käytössä:* enimmäisluototussuhde (lainakatto suhteessa asunnon arvoon)
- *Ei käytössä:* enimmäisvelanhoitorasite (Suomessa pankki ohjaa tekemään laskelmat tästä), enimmäisvelka/lainasuhde, lyhennysvelvoite, laina-ajan enimmäispituus.

Lisäpääomavaatimuksia asetettu vuodesta 2015; kevennys pandemian huipun aikana.

Voitaisiinko voimakasta sääntelyä keventää nostamalla pääomavaatimus korkeaksi

Pankkeja tuetaan kahdella tavalla:

1. Too-big-to-fail (julkinen valta pelastaa isot pankit) = implisiittinen julkisen vallan takuu
   $\longrightarrow$kannustaa riskinottoon
2. Talletussuoja: tekee vieraasta pääomasta (=talletukset) omaa pääomaa selvästi halvempaa
   $\longrightarrow$pankkien velkavipu kasvaa

Admati ja Hellwig (2013) ehdottaa pankkien oman pääoman nostamista 20-30 prosenttiin

- Suuremmat pääomat $\longrightarrow$ riskit pienevät $\longrightarrow$ riskilisä laskee $\longrightarrow$ oma pääoma halvempaa
- Keventää kannustinongelmia: “pankeilla on enemmän omaa nahkaa pelissä”.

Luotonhakijaan kohdistuvat välineet

- Tavoitteena erityisesti kotitalouksen velkaantumisen suitsiminen (käytännössä asuntojen hintojen nousun hidastaminen)
- Välineillä rajoitetaan luottojen määrää suhteessa asunnon arvoon tai kotitalouden tuloihin, tai lyhennysvelvoite, laina-ajan pituus: rajoitteet ovat määrällisiä rajoitteita.
- Määrällisiin välineisiin liittyy paljon ongelmia: kotitalouden varallisuus jää koostumaan vain asuntovarallisuudesta $\longrightarrow$ riskien hajautus on puutteellista.
- Jos näitä halutaan käyttää, voisi olla järkevää vaatia pankilta lisäpääomia, mikäli asiakas ei täytä näitä kriteereitä ts. hinnoitella riski!
- Suomen kanta on ollut välttää näiden käyttöä.

Muistutus: varainsiirtovero

on haitallinen!

Se myös vaikeuttaa makrovakauspolitiikkaa!